

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ВИРОБНИЧОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Оборотні активи виступають важливим компонентом матеріальної бази підприємства, відтак істотно впливають на процес виробництва. Ефективність виробничих зокрема та господарських в цілому процесів істотно залежить від міри забезпеченості діяльності підприємства необхідними елементами оборотних активів, що ставить особливий наголос на питання, пов'язані із організацією раціонального та економічного управління оборотними активами підприємства.

Трансформаційні процеси у економічному устрої України призвели до формування нових умов діяльності підприємств. Високий рівень інфляції, криза платоспроможності багатьох підприємств та інші негативні тенденції змушують керівництво суб'єктів господарювання змінювати свою політику стосовно оборотних активів, знаходити нові джерела їх поповнення, резерви підвищення ефективності їх використання.

Дослідження сутності та особливостей управління оборотними активами знаходяться у центрі уваги іноземних та вітчизняних учених-економістів. Науковці пропонували різні тлумачення сутності поняття «оборотні активи» – від «того, що подано дебетовим сальдо», до «майбутнього потенційного прибутку». Згідно із найбільш поширеним підходом, оборотні активи представляють собою грошові кошти та їх еквіваленти, що не мають обмежень у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом одного операційного циклу або дванадцяти місяців з дати балансу.

Особливості формування оборотних активів суб'єкта господарювання значно залежать від форми власності підприємства, його організаційної структури та інших факторів.

У найбільш загальному випадку, підприємства можуть використовувати наступні джерела для формування оборотних активів: кошти бюджетів різних рівнів, внески засновників, пайові внески членів колективу, іноземні інвестиції, кошти, отримані в результаті емісії цінних паперів тощо. За рахунок перерахованих ресурсів формується початковий оборотний капітал. За умови дефіциту зазначених джерел фінансування для потреб формування оборотних активів підприємства може бути залучений позиковий капітал у формі банківського та/або комерційного кредитів, інших видів позик.

Підприємства, засновані на колективній формі власності, на момент їх створення формують оборотні активи за рахунок стартових внесків засновників. У ході подальшого функціонування підприємств поповнення обсягу їх оборотних активів може бути забезпечено як власними фінансовими ресурсами, так залученими, позиковими й іншими джерелами.

Для функціонуючих підприємств фінансування оборотних активів зводиться до забезпечення зростаючих потреб в оборотних коштах. Варто зауважити, що зміни кон'юнктури обумовлюють варіацію потреб підприємства у оборотних активах, відтак, покрити непередбачувані потреби лише за рахунок власних коштів досить важко.

Склад і структура джерел фінансування оборотних активів є динамічними. Вони залежать від фінансово-економічного стану підприємства, моделі фінансування його активів та можуть змінюватися з часом. Однак, справедливим є те, що за умови збільшення частки власного капіталу у структурі фінансування оборотних активів та відповідного зменшення частки залученого капіталу зростає ефективність використання оборотних активів та підвищується рівень рентабельності підприємства. Таким чином, дотримання раціонального співвідношення у структурі джерел фінансування є однією з найважливіших передумов забезпечення ефективності використання оборотних активів та рентабельності підприємства.

Формування оборотних активів підприємства необхідно здійснювати чітко та з урахуванням всіх аспектів. Оборотні активи підприємства можуть бути сформовані за рахунок джерел, які поділяються на три групи: власні, залучені, позикові. Власні оборотні активи, що сформовані підприємством, можуть змінюватися під впливом факторів. Тому при складанні фінансового плану їх розмір щорічно уточнюють відповідно до зміни обсягів виробництва та асортименту продукції, умов постачання і збуту. Підприємства, що починають свою діяльність, формують оборотні кошти з використанням внесків засновників до статутного фонду. На вже функціонуючих підприємствах до власних джерел фінансування оборотних активів відносяться нерозподілений прибуток, кошти від емісії цінних паперів, а також прирівняні до власних оборотних коштів сталі пасиви.

Важко переоцінити значення ефективного використання оборотних коштів. Для нормального функціонування кожного підприємства необхідні оборотні активи належного кількісного та якісного складу.